

Examenul de bacalaureat național 2019

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

**Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)**

Varianta 4

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I (30 de puncte)

a. Vallomásvers jellemzői 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Személyesség, E/1. személyben megszólaló, érzéseit kifejező, a tájba, tárgyi környezetbe vetítő; a szerelmes férfi szerepében tesz vallomást érzéseiről; viszonzatlan szerelem; kérés, meggyőzés, felkiáltás, sóhajtás beszédaktusa, indulatszavak; a nő férfire gyakorolt hatásának megjelenítése költői képek segítségével stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. Műfaji sajátosságok 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Szerelmes dal: a lírai én érzései E/1. személyben; vallomásos; táj szerepe, a cím a vers első sora, zeneiség, formai könnyedség, játékoság; félrímek, a 10-es és 9-es sorok szabályos, de ritmustörő váltakozása a viszonzatlan szerelem kifejezői stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. Szerelmes vers stílusa, képalkotása 5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont
(pl. Romantikus képek: a szerelem teremtő, isteni szerepe; metaforikus versbeszéd: a szerelem a lélek, a kebel, a szív világa; férfiszív – tűz, szenvedély – „istenséged szent oltára”, áldozatvállaló, elkötelezettje a szerelemnek; akkor is szeret, ha nem szeretik viszont; férfijelkép az éjszaka, birodalma a harag – nő képe: fény, sugár, szeretet – összetartozás, ellentét; átváltoztatás toposza a hasonlatban; férfiszerep: szenvedés stb.),
értvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. A zárlat hasonlata

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz *5 pont*
(pl. Bibliai hasonlat: a szerelmes férfi Krisztus-szerepben; a kereszt: a viszonzatlan szerelemé, hordozása keserves, vállalt áldozat, a záró sor reménytelenséget sugall stb.),
érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,
részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat

5 pont

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat *4 pont*,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat *3 pont*,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *2 pont*,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat *1 pont*.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

a. A két bekezdés témájának tömörítése

5 pont

b. A fontos szó ismétlésének szerepe (pl. kiemeli, nyomatékosítja, elismeri a teljesítmény nagyságát – 2 pont), **helyettesítése rokon értelmű szóval, kifejezéssel** (pl. lényeges, meghatározó, jelentős, sokat számító, nélkülözhetetlen – szavanként 2 pont, max. 4 pont)

6 pont

c. A tartalmi-logikai viszony megnevezése (ellentét – 2 pont), **indoklás** (pl. a de kötőszó, két fogalmat állít szembe egymással: teljesítmény – siker 2 pont)

4 pont

d. A tartalmi követelmények betartása

5 pont

Az érvelés követelményeihez való igazodás

5 pont

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás

5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

a. a választott epikus mű műfaji sajátosságai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Kármán*: szentimentalista levél/ naplóregény: bevezető: három kitalált elbeszélői szólam: olvasási módot kínál; levelek, naplójegyzetek: Fanni szeretethiányának, szerelemre lobbanásának, önmegértésének, halálának a története; szentimentalista túlérzékenység, magány, sorsába beletörődő ember típusa; énelbeszélés, történetmondás ismételt megszakad; vallomásosság; kert-motívum jelentései; egy év, ciklikusság, évszaktoposzok;

Jókai: társadalmi, romantikus regény: Timár Mihály társadalmi felemelkedésének, karrierépítésének, vívódásának, s romantikus fordulattal a boldogság megtalálásának a története; lineáris, előre haladó, párhuzamos cselekményszálon futó történetalakítás, kalandos epizódok, váratlan fordulatok, metonimikus és metaforikus összefüggések; a nagy történet különböző történetekből épül fel, szervezőelve az ellentét, két világ értékrendje; időtlenség; elbeszélő mindentudó, szubjektív, szemtanú;

Móricz: paraszt-, társadalmi, egzisztenciális regény, példázat; Turi Dani a hagyományos paraszti mentalitással, a Karayak göggyével, sár-létével, sorsával szembeszegülő, azt alakítani igyekvő; az önmegvalósító, önteremtő, önpusztító Ember típusa; metonimikus történetalakítás; zárt, falusi színtér: Kiskara világa; szervezőelve az ellentét; évszaktoposz: nyár – tél; térszerkezet: nyílt – zárt tér; szereplők közötti társadalmi, szociális, családok közti, érzelmi ellentétek; realista-naturalista házasságtörténet; metaforikus összefüggések: sár és arany motívuma, fejezetzáró, szimbolikus jelentései; elbeszélői és szereplői szólamok keveredése, szabad függő beszéd stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. a sorsát elfogadó/alakító ember értékrendje

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Kármán*: szentimentalista: passzivitás magatartásformája, Fanni elfogadja, nem irányítja sorsát; az apa keménysége, szeretethiánya, durvasága, mentalitása elől a természetbe menekül; kert mint sorskert, élet-halál kertje; a társasléttel szemben a magányt, a naplóírást választja: az önmegértés léthelyzete; L-nével való találkozása véletlen, de sorsfordító életében; élettörténete két világ, az anyagi és az érzelmi, belső világ értékrendjének ütközését is példázza; általa felismeri a szerelem hiányát életében; T-ai Józsiával való megismerkedése: a szerelem tapasztalati úton való intenzív, őszinte megélése, az elválás csalódása beteggé teszi, halála; túlérzékenységének áldozata;

Jókai: romantikus véletlenek irányítják sorsát: a kincs megtalálása, hold motívum; a sziget megtalálása; Krisztyán halála, a Senki szigetére költözés, az újrakezdés lehetősége; az önmegvalósító ember típusa: él a kapott lehetőségekkel, s képességei segítségével sikeres lesz; nem csak saját sorsát, másokét is irányítja: pozitív, negatív irányban; tudatosan, öntudatlanul; az arany ember motívum jelentései; sorsát meghatározó: belső konfliktusa, vívódása: az önvád – I. hold motívum mint lelkiismeretének jelképe; szenvedésének mélysége – I. monológjai;

Móricz: T. D. sorsát alakító, önteremtő, gondolkodó, nagyravágyó ember; küzd a visszahúzó erővel, a paraszti sors nehézségeivel, sár-létével, a Karay grófok gögjével; ellentétbe kerül közösségével: a hagyományos paraszti mentalitással – I. modern gazdálkodás elvei, nők iránti szenvedélye, nyílt hűtlensége; ösztönei, indulatai, agresszív viselkedése sorsát meghatározó, animális vonások, normasértővé válik: gyilkol, átlépi emberi határait; a társadalom és az isteni törvények szerint is buknia kell; felesége sorsfordító, megtisztító, életének értelmet adó szerepköre stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. a jellemábrázolás eljárásai

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Kármán*: szentimentalista emberkép: ellentétezés: Fanni – családja, társnői értékrendje között; érzékenysége előtérbe kerül; ellentmondásos érzések: keresi a magányt, ugyanakkor gyötrődik, szenved, okai: önismerethiány, árvasága, anyja, testvére halála, mostoha, apja ridegsége, szeretetlenség, majd szerelem, meg-nem-értés, nyelvi kifejezés elégtelensége, túlérzékenysége, tehetetlensége miatt; halálvágy; természet párhuzamban/ ellentétben áll lelkiállapotával, fordulópont: báró L.-né, majd T-ai barátsága, a szerelem titkaiba való beavatása segít önmegértésében; naplóbejegyzések, az írás az önteremtés eszközei;

Jókai: romantikus emberkép: végletes ellentétek, egytulajdonságú, pozitív és negatív hősök; szép és rút találkozása; mitikus elemek: démoni, midászi sorsok; külső és belső értékek különválása; a titok sorsfordító szerepe romantikus véletlenek szerepe, sors és jellem összefonódása, eszményítés, túlzás; realista epika felé mutató eljárás: T. M. vívódó hősként való ábrázolása, ám megjelenítése I. hold-motívum, feszültségteli monológok, konfliktusmegoldása romantikus; szubjektív elbeszélői szólam;

Sárány: realista, naturalista emberkép; szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, drámaiság, villanásszerű felismerések; ellentétezés: férfi – női elv, D – Erzsi: rangbeli, vallási, megértés hiánya; falu – D.: eltérő értékrend, önmegvalósítás – önpusztítás; D. – T. Gyuri: féltékenység, halál, D. – Karay gróf: ősi gyűlölet, paraszt – úr, paraszt - úr, parasztok közti rétegződés; csökkent értékű nyelvhasználat, naturalista, vulgáris kifejezőmód; indulatszavak, felkiáltások gyakorisága a belső feszültség kivetülései; belső hangok, monológok; a szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, halljuk, drámaiság; a szereplők egymás nem értése, félreértése, kommunikációhiány, elidegenedés, boldogtalanság a házastársak között; az udvarlás verbális, non-verbális nyelve, fokozatai a siker eszköze T. D. számára stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. motívumok és jelentéseik a regényben

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz, a témát meghatározó sajátossága 5 pont

(pl. *Kármán*: kert – sorskert, sztoikus megnyugvás, élet-halál jelképe; hold – feminin jelleg, anyját idézi, átjárást biztosít a transzcendens létbe, halál, álom motívummal kapcsolódik össze;

Jókai: arany ember motívuma, s jelentései: inspiciens – megbízható, becsületes ember; ironikusan hat, Ali Csorbadzsi érdekében cselekszik; cs. kir. sajka kapitánya, akinek Timár négy hivatalos írást mutatott be, mások érdekében cselekszik: furfangos, ravasz; Bécsben az audiencián a minisztertől nemességet kap – okos, előrelátó, használható, a közbeszéd szerint jószívű, jótékonykodó, jólelkű, nagylelkű, jótevő, bőkezű, gazdagsága ellenére szociális érzékkel megáldott, Timár önmagáról öniróniával mondja, önvád; sziget - biztonság-, menedékjelkép Timár, Noémi, Teréza számára, hold - kísértetjelkép Timár számára; víz, a Duna – élet, halál, megtisztulás jelképe;

Móricz: sár és arany motívuma, ellentét a címben, metaforikus jelentések, szerkezet meghatározó; sár: Dani mondja Erzsiről: törékeny, sovány, D. önmagáról: tehetetlen, nyomorult felesége konokságával szemben; otthonát mint zárt teret bőrtönnnek érzi, visszahúzó erőként; D. T. Gyuriról, és fordítva: semmiember, gyáva; D. faluról, az életről: szegénység, nyomor, kilátástalanság, de még az első rész végén lázad ellene; arany - a tehetséges, önmegvalósító ember, aki képtelen kitörni a sárból, az ösztönök, indulatok általi meghatározottságából, Istenre hárítja a felelősséget a regény végén stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat

5 pont

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek részleges betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont, helyenként töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.